

Stadslandbouw: Stedelingen laten betalen om te mogen schoffelen

duiding

Stadsland- en tuinbouw is van alle tijden, maar komt tijdens crises naar boven drijven. De dynamiek van de stadslandbouw kan ook een nuttige inspiratiebron vormen voor gangbare landbouwbedrijven die bijvoorbeeld op zoek zijn naar alternatieve verdienmodellen of nauwere banden met de consument. Terwijl stadsbesturen de voordelen van stadslandbouw op sociaal, economische en ecologisch vlak steeds meer herkennen, blijft het een blinde vlek voor landelijke overheden en Europa. Op het Europese EFUA facts project kwamen al deze onderwerpen aan het licht.

11 APRIL 2022 – LAATST BIJGEWERKT OM 12 APRIL 2022 14:31

Lees meer over:
stadslandbouw

“Een tijd geleden was ik in New York op een daktuin die werd uitgebaat door een commercieel bedrijf. New Yorkers kwamen hiernaar toe om te wieden. En zij betaalden ervoor” Aan het woord is Jan-Eelco Jansma, onderzoeker stadslandbouw aan de Universiteit van Wageningen in Nederland en spreker op het digitale congres over stadslandbouw dat deze maand door het [European Forum on Urban Agriculture \(EFUA\)](#) werd georganiseerd. EFUA werd in 2020 opgericht en heeft tot doel om het potentieel van stadslandbouw te ontplooiën. Wij hebben de onderwerpen op het congres in vier thema’s gebundeld.

Brede variëteit aan vormen

Jansma wijst op het feit dat er een brede variëteit aan stadslandbouwvormen bestaat, van volkstuinen, community-supported agriculture (CSA) tot vertical farms en traditionele boeren die zich op de stad richten. “Stadslandbouw kan zelfs buiten de stad plaatsvinden, bijvoorbeeld in de rand. Kern is dat er betrokkenheid is met de stad en ook geleverd wordt aan de stad”, zegt hij. In tegenstelling tot gangbare landbouw, waar de focus vooral ligt op de productie van voedsel, vervullen de vormen van stadslandbouw van verschillende functies.

Zo is er de sociale functie en kan werken in een gemeenschapstuin een rol spelen bij de herintegratie van mensen in de samenleving. “Door hier mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt tewerk te stellen, denk aan ex-gedetineerden, migranten of ouderen, kan een belangrijke maatschappelijke rol vervuld worden. Mensen voelen zich nuttig, komen in een werkritme en kunnen hiervandaan mogelijk doorgroeien naar een andere job”, aldus Jansma. Ook ecologie en educatie kan een functie zijn. Landbouw zorgt voor groen in de stad, heeft een verkoelend effect en zorgt er ook voor dat de biodiversiteit in de stad verbetert. Jansma noemt hiernaast ook nog de rol van educatie. Door binnen de stadsmuren of aan de rand van de stad met landbouw in aanraking te komen, krijgen stedelingen meer kennis en begrip over de afkomst van hun voedsel.

Jansma noemt als laatste nog de economische functie van stadslandbouw nog het meest vergelijkbaar met gangbare landbouw, alhoewel de wijze van bijvoorbeeld groenteteelt radicaal verschilt. Hierbij kan gedacht worden aan *vertical farming* waarbij er bijvoorbeeld microgroente voor de lokale

horeca geteeld wordt.

Gangbare land- en tuinbouw naar de stad gebracht

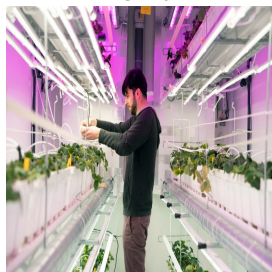
Ook meer traditionele vormen van land- en tuinbouw kunnen naar de stad gebracht worden. Eerder kwam in onze serie over stadslandbouw al de serre op het dak van de REO veiling voorbij waarbij gebruik gemaakt wordt van de restwarmte op het industrieterrein in Roeselare en ook andere vormen van circulariteit opportuniteiten biedt.

Jansma wijst ook op het voorbeeld van Floating Future, een pilotproject dat binnenkort in de Nederlandse stad Almere van start gaat. Het betreft een plateau dat op water drijft en waarop groente geteeld wordt. Hiermee wordt de open ruimte van de stad ingevuld en kan er tevens verse productie in de stad plaatsvinden. “Dat heeft vooral veel potentieel in grote metropolen, zoals Shanghai waar voedsel van ver moet komen met allerlei gevolgen voor duurzaamheid en kwaliteit (versheid). In Vlaanderen en Nederland is dat minder relevant door de korte aanvoerlijnen. Wel zou deze vorm van stadslandbouw in onze contreien een ecologische functie kunnen hebben”, aldus Jansma.

Een ander voorbeeld van land- en tuinbouw op stadswater is de floating farm in Rotterdam. Dat gaat over een melkveehouderij op de binnenwateren van Rotterdam. “Hier is het business concept melk in de stad produceren en de bevolking hier ook bij betrekken”, zegt Jansma die ook voor dit concept vooral een toekomst ziet weggelegd in het buitenland.

Voor andere vormen van veeteelt, zoals kippen- en varkens- en insectenteelt of allerlei andere vormen van eiwit productie ziet hij meer opportuniteiten in Europese binnensteden of aan de rand van de stad. “Voor deze teelten kun je potentieel gebruik maken van de afvalstromen in de stad. Dat ligt momenteel juridisch moeilijk door de strenge eisen van voedselveiligheid. Op termijn ontstaat hier misschien ruimte en kunnen er circulaire modellen ontwikkeld worden. Daarbij heeft stadslandbouw sterke troeven in hand. De kern van circulariteit is namelijk ook dat logistieke ketens verminderd worden”, zegt hij.

Uitgelicht

Vlamingen draaien proef met aardbeienteelt in Brusselse vertical farm

Reportage

Vertical farming staat in haar kinderschoenen, maar wordt een bloeiende toekomst toegeschreven. Onafhankelijk van de weersomstandigheden kan een stabiel, optimaal teeltklimaat...

3 MAART 2022

[Lees meer](#)

Stadslandbouw als inspiratie voor gangbare landbouw

Volgens pleitbezorgers van stadslandbouw kan de gangbare landbouw zaken leren van urban farming. Zo vindt bijvoorbeeld verticale farming inmiddels ook ingang in de gangbare tuinbouw waar het systeem gebruikt kan worden voor bijvoorbeeld beworteling en er op deze manier efficiënter met ruimte omgegaan kan worden.

“Nieuwe vormen van stadslandbouw kunnen gangbare landbouwers tevens leren over hoe ze meer maatschappelijke betrokkenheid bij hun bedrijf kunnen creëren en wat de wensen van burgers zijn”, vervolgt Jansma die aangeeft dat hier ook nieuwe verdienmodellen uit voort kunnen groeien. Hij wijst op het Nederlandse voorbeeld van Herenboeren waarbij een groep burgers eigenaar zijn van een boerderij en iemand aanstellen om het werk te coördineren. Er zijn ondertussen al meerdere Herenboeren opgezet in Nederland. Eigenlijk gaat het om nieuwe eigendom modellen waarbij burgers

mede eigenaar worden door geld in een fonds te storten en dat gebruiken voor het opkopen van grond (of zelfs beheer van een boerderij) aan de rand van de stad. “Dat zijn nieuwe innovatieve modellen voor grondeigendom”, aldus Jansma. “Door de grond vanuit dit fonds te beheren, onttrek je het van speculatie en blijft het uit handen van projectontwikkelaars.”

Stadslandbouw begint op stedelijk niveau steeds meer door te dringen in de beleidsvorming. Zo zijn er veel steden met een lokale voedselstrategie. Op landelijke en Europees niveau is urban farming evenwel een blinde plek. “Het belang ervan wordt op landelijke en Europees niveau nog niet onderkent en dat is jammer omdat het veel mogelijkheden biedt ook in bijvoorbeeld de Farm to Fork strategie. Het is nog een ver van mijn bedshow”, vertelt Jansma.

“ Door de grond vanuit dit fonds te beheren, onttrek je het van speculatie en blijft het uit handen van projectontwikkelaars

Jan-Eelco Jansma - Onderzoeker stadslandbouw aan de Universiteit van Wageningen

Stadsbouw is van alle tijden en overal in beweging

“Stadslandbouw is van alle tijden”, vertelt Frank Lohrberg, van de universiteit van Aachen, terwijl hij een foto laat zien van een stuk open grond in het centrum van Istanbul nabij de stadswal die van de vijfde eeuw dateert. In de Turkse stad bestaat een bloeiende handel rond de stadstuin waarbij de tuiniers hun groente en fruit op de lokale markt verkopen. Ook een stad als Milaan heeft een zeer omvangrijke groene open ruimte waar stadslandbouw plaatsvindt.

Stadslandbouw in het centrum van Istanbul Foto: Jan-Eelco Jansma

Jansma wijst als voorbeeld ook op oude stadsschilderijen of plattegronden waarin groene ruimtes terugkomen. “Stadslandbouw stond in het verleden in voor de voedselveiligheid van een stad. Als je stad belegerd was, was het belangrijk om voedselproductie binnen de stadsmuren te hebben om niet om te komen van de honger.”

Alhoewel stadslandbouw van alle tijden is, zie je de laatste decennia vooral tijdens crises een opleving van het fenomeen. Lohrberg: “Na de tweede wereldoorlog zag je een sterke opleving van stadstuinen, dat had toen voor een stuk met armoede en voedselveiligheid te maken. Ook tijdens de financiële crisis in 2008 en meer recent tijdens corona zie je dat de interesse voor land- en tuinbouw onder stedelingen toeneemt.” Hij benadrukt dat deze dynamiek zich niet tot Nederland en Vlaanderen beperkt, maar ook elders in de wereld verschillende vormen van stadslandbouw opduiken. Jansma: “Overall wordt er gezocht naar nieuwe verbindingen met voedsel. Dit heeft uiteindelijk tot gevolg dat landbouw diverser en inclusiever wordt.”

Uitgelicht

Mogelijkheden stadstuinbouw onderzocht op dak REO veiling

Reportage

Ruimte en afhankelijkheid van fossiele brandstoffen behoren tot de grootste uitdagingen van de glastuinbouw. Met Agrotopia exploreert Inagro de mogelijkheden van professionele...

🕒 25 MAART 2022

[Lees meer](#)

Uitgelicht

Stadslandbouw: Paddenstoelen uit hartje Brussel van oud brood

Reportage

In de 19e-eeuwse kelder van het slachthuis in Anderlecht lijkt de paddenstoelenteler Eclo een vreemde eend in de bijt. Maar schijn bedriegt: “Een constant klimaat is ideaal

vo...

🕒 18 FEBRUARI 2022

[Lees meer](#)

Bron: Eigen berichtgeving

Beeld: Jan-Eelco Jansma

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1030 Schaerbeek

Contact

T • 0473 59 41 39
M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>
screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>
screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2025 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

